

20161293216

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО

Врз основа на член 104 став 6 и член 149 став 3 од Законот за водите („Службен весник на Република Македонија“ бр.87/08, 6/09, 161/09, 83/10,51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15 и 52/16), министерот за здравство во согласност со министерот за животна средина и просторно планирање донесе

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ И МЕРКИТЕ НА УПРАВУВАЊЕ СО ВОДИТЕ ЗА КАПЕЊЕ, ТЕХНИЧКИТЕ КРИТЕРИУМИ И ЦЕЛИТЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДАТА ЗА КАПЕЊЕ, КАКО И НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД МОНИТОРИНГОТ НА ВОДАТА ЗА КАПЕЊЕ (*)

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат начинот и мерките на управување со водите за капење, техничките критериуми и целите на квалитетот на водата за капење, како и начинот и постапката за информирање на јавноста за резултатите од мониторингот на водата за капење.

Член 2

Одредбите од овој правилник не се применуваат на:

1. базените за пливање, вклучувајќи ги и базените во објектите на бањите;
2. водите во затворена просторија кои се пречистуваат или се користат за тераписки цели и
3. вештачки заградени води во затворен простор одделени од површинските и подземните води.

Член 3

Одделни поими употребени во овој правилник го имаат следново значење:

1. „сезона за капење“ е периодот во кој може да се очекува голем број на капачи;
2. „голем број на капачи“ е број кој го утврдува надлежното тело на локалната самоуправа со оглед на бројот на капачите во претходните години или на расположливата инфраструктура и опрема, или други мерки кои се превземаат за промоција на капењето;
3. „загадување на водата за капење“ е присуство на микробиолошки загадувачи или загадување со други организми или отпад што влијаат на квалитетот на површинските води за капење и претставуваат опасност по здравјето на капачите;
4. „краткотрајно загадување“ е загадување на водата со микробиолошки или други организми, или со други отпадни материи за кои се очекува дека нема да влијаат на квалитетот на водата подолго од 72 часа;
5. „збир на податоци за квалитетот на водата за капење“ е пропишан број на податоци врз основа на кои се проценува или класифицира водата за капење;
6. „забрана за капење“ е забрана за капење која трае сè додека два примерока на вода анализирани редовно еден по друг не бидат оценети со оценка најмалку „добра“.
7. „трајна забрана за капење“ е забрана за капење или препорака да се избегнува капење, а трае најмалку една сезона за капење;

* : Директива 2006/7/ЕЗ на Европскиот парламент и на Советот од 15 февруари 2006 година, за управување со квалитетот на водите за капење и за укинување на Директива 76/160/ЕЕЗ

8. „вонредно влошување на квалитетот на водата за капење“ е настан или збир на случувања кои го влошуваат квалитетот на површинските води за капење;

9. „проценка на водата за капење“ (во натамошниот текст: проценка) е постапка за проценување на квалитетот на водата за капење со користење на резултатите од испитуваните микробиолошки индикатори и стандарди;

10. „профил на водата за капење“ е збир на основните карактеристични особини на водата за капење;

11. „пролиферација на цијанобактерии“ е собирање на цијанобактериите во облик на цвет или на пена и

12. „мерна точка“ е место во водите за капење каде бројот на капачите е најголем или каде се очекува најголем ризик од загадување на водата за капење.

Член 4

Микробиолошки индикатори кои се следат во водите за капење се цревните ентерококи – IE (Intestinal enterococci) и *Escherichia coli* чии гранични вредности се дадени во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

Други индикатори за квалитетот на водата за капење кои се следат се метеоролошките услови, температурата и видливото загадување.

Следењето на квалитетот на водата за капење се спроведува од 15 мај до 15 септември.

Член 5

Пред почетокот на секоја сезона за капење се преземаат следните активности:

- се одредуваат локациите за капење (капалишта) на кои се спроведува следење на квалитетот на водите;

- се одредува траењето на сезоната за капење на површинските води за капење надвор од определениот период пропишан во член 4 став 3 од овој правилник;

- се прикажуваат резултатите за квалитетот на површинските води за капење за претходната година како и се врши класификација за претходниот период од четири години;

- се изработува картографски приказ на плажите со податоци за границите на плажата, испуст и количина на отпадни води (Q дневен), постројка за прочистување на отпадните води со ознака за типот на постројката, места за земање примероци (географска ширина и должина) и ознака за проценката и категоризацијата на квалитетот на водата за капење и

- се одредува профил на водите за капење.

Член 6

Профилот на водата за капење се одредува за капалиштата од член 5 на овој правилник и се воспоставува со определување на име на плажата, координатите на точките за земање примероци, опис на физичките, хидролошките и географските карактеристики на водата за капење, проценка на квалитетот на водата за капење, со утврдување и проценка на изворите на загадување кои можат да влијаат на водата за капење и на здравјето на капачите, со утврдување на степенот на ризик од загадување, со проценување на можна пролиферација на цијанобактерии, систем за информирање на јавноста.

Податоците за профилот на водата за капење од став 1 на овој член се внесуваат во образец ПВК – Профил на водата за капење, кој е даден во Прилог 2 и е составен дел на овој правилник.

Член 7

Кога профилот на водата за капење укажува на можност за пролиферација на цијанобактерии, треба да се спроведе мониторинг со што би се овозможила рана идентификација на здравствените ризици.

Кога доаѓа до пролиферација на цијанобактериите и кога тоа се смета или претпоставува за здравствен ризик, во најкраток рок се преземаат мерки на управување за да се спречи изложување на ризици и се информира јавноста.

Член 8

Водата за капење се прегледува визуелно за да се утврди дали постои загадување со остатоци од катран, стакло, пластика, гума, масло или друг сличен отпад. Ако се утврди такво загадување се преземаат мерки за управување и се информира јавноста.

Член 9

Мониторингот и анализите на квалитетот на водата за капење опфаќа:

- земање примероци на вода за капење и ракување со примероците;
- следење на други индикатори за квалитет на водата за капење;
- лабораториска анализа на примероците на вода за капење и
- проценка на резултатите добиени од земањето на примероците на водата за капење.

Член 10

Пред почетокот на сезоната за капење се изработува временски распоред за мониторинг на квалитетот на водата за капење.

Мониторинг за квалитет на водата за капење се спроведува со испитување на водата за капење и започнува најдоцна четири дена од денот утврден во временскиот распоред од став 1 на овој член.

Член 11

Примероци на водата за капење на плажа се земаат од места кои се определени како точки за земање на примероци, и тоа:

- на песочна плажа, или на плажа со чакал се определува по една точка на секои 100 метри должина, на местата каде се очекува најголем број на капачи или каде според профилот на водата за капење, се очекува најголем ризик од загадување и
- на останатите плажи се определува по една точка на секои 200 метри должина, на местата каде се очекува најголем број на капачи или каде според профилот на водата за капење, се очекува најголем ризик од загадување.

Член 12

На песочна плажа, или плажа со чакал примероци на вода за капење се земаат 30 см под површината на водата на места каде длабочината на водата изнесува најмалку еден метар.

На останатите плажи (карпести крајбрежја и бетонски крајбрежја) примероци на вода за капење се земаат на далечина најмалку од еден метар од крајбрежната линија, 30 см под површината на водата на места каде длабочината на водата изнесува најмалку еден метар.

Примероци на вода за капење на плажите од ставовите 1 и 2 на овој член се земаат на секои 15 дена.

Член 13

При секое земање примерок на вода за капење податоците се внесуваат во образец УВК - земање примерок на вода за капење, кој е даден во Прилог 3 и е составен дел на овој правилник.

Начинот на постапување со примероците за микробиолошка анализа на водата за капење е даден во Прилог 4 кој е составен дел на овој правилник.

Член 14

Оценувањето на квалитетот на водата за капење по секое испитување се врши согласно микробиолошките индикатори дадени во Прилог 1 на овој правилник.

Член 15

Примероците на вода за капење на плажите не се земаат за време на силен дожд, силен ветер или при појава на пролиферација на цијанобактерии.

Во случаите од став 1 на овој член не се постапува според изготвениот временски распоред на мониторинг за квалитет на водата за капење од член 10 став 1 на овој правилник.

Земањето на примероци од водата за капење според изготвениот временски распоред на мониторинг за квалитет на водата за капење од член 10 став 1 на овој правилник продолжува веднаш по престанувањето на појавите од став 1 на овој член.

Член 16

Ако во случај на вонредна состојба се очекува влошување на квалитетот на водите за капење кое може да има штетно влијание на водите за капење, кое нема да се јави во просек повеќе од еднаш во четири години, се преземаат мерки на управување кои треба да опфатат информирање на јавноста и забрана за капење.

Во случаите од став 1 на овој член кога се забранува капењето на плажата, се поставуваат службени ознаки за забрана за капење (во натамошниот текст „службени ознаки“) и бариери на крајбрежниот и водениот дел на плажата.

Службената ознака од став 2 на овој член се поставува на видно место на плажата (со поставување на посебен столб, табла на оградата на плажата и слично).

Поставувањето на службените ознаки, како и бариерите ги обезбедува правното или физичкото лице кое управува со плажата или единицата на локалната самоуправа.

По престанување на вонредната ситуација која предизвикала влошување на квалитетот на водата за капење, се отстрануваат службените ознаки и поставените бариери во согласност со одредбите на член 25 став 1 на овој правилник.

Отстранувањето на службените ознаки и поставените бариери се врши согласно со член 25 став 2 на овој правилник.

Член 17

Врз основа на резултатите од извршениот мониторинг на водата за капење се одредува:

- поединечна проценка на квалитетот на водата за капење;
- годишна проценка на квалитетот на водата за капење и
- конечна проценка на квалитетот на водата за капење.

Поединечната проценка на квалитетот на водата за капење се одредува по секоја анализа во текот на сезоната за капење, според граничните вредности на микробиолошките индикатори утврдени во Прилог 1, табела 1 на овој правилник.

Годишната проценка на квалитетот на водата за капење се одредува по завршувањето на сезоната за капење врз основа на сите податоци за квалитетот на водата за капење за таа сезона на капење, според граничните вредности на микробиолошките индикатори утврдени во Прилог 1, табела 2 на овој правилник.

Конечната проценка на квалитетот на водата за капење се одредува по завршување на последната сезона за капење и три претходни сезони за капење, според граничните вредности на микробиолошките индикатори утврдени во Прилог 1, табела 2 на овој правилник, врз основа на сите добиени податоци од најмалку 28 примероци за секоја точка на испитување.

Член 18

Врз основа на поединечната проценка од член 17 став 2 на овој правилник водата за капење се класифицира како „одлична“ и „добра“.

Врз основа на годишната и конечната проценка од член 17 ставови 3 и 4 на овој правилник, водата за капење се класифицира како „одлична“, „добра“, „задоволителна“ и „незадоволителна“.

Член 19

Водата за капење класифицирана согласно член 18 на овој правилник се прикажува на картографски приказ и на таблата за информирање на плажата, обоена со кружен симбол, и тоа:

- „одлична“: со сина боја;
- „добра“: со зелена боја;
- „задоволителна“: со жолта боја и
- „незадоволителна“: со црвена боја.

Член 20

Краткотрајно загадување на водата за капење има кога микробиолошките индикатори од земените примероци на водата за капење ги надминуваат граничните вредности за класифицирање на квалитетот на водата со оценката „добра“ утврдена во Прилог 1 табела 1 колона Ц на овој правилник.

Заради утврдување на изворот на загадување, во случаите од став 1 на овој член, овластената лабораторија веднаш доставува известување до државниот санитарен и здравствен инспектор.

Престанување на краткотрајното загадување се потврдува со дополнително земање примерок од водата за капење 72 часа по земањето на примерокот од став 1 на овој член.

Член 21

Податоците добиени со анализа на примероците на водата за капење од член 20 ставови 1 и 3 на овој правилник не се внесуваат во севкупниот збир на податоци за одредување на оценка за квалитетот на водите за капење.

Бројот на примероците кои не се додаваат на севкупниот збир на податоци за одредување на оценката за квалитет на водата за капење по сезоната за капење, поради краткотрајното загадување не треба да изнесува повеќе од еден примерок.

По престанување на краткотрајното загадување на водата за капење, по потреба, се врши дополнително земање на примерок по седум дена од завршувањето на краткотрајното загадување заради надоместување на занемарениот примерок земен за време на краткотрајното загадување. Податоците добиени од дополнителното земање примероци се внесуваат во збирните податоци.

Член 22

При краткотрајното загадување или загадување кое влијае на квалитетот на водата за капење подолго од 72 часа, се преземаат мерки за отстранување на причинителите на загадувањето од страна на субјектот кој го предизвикал загадувањето.

Член 23

За краткотрајното загадување на водата за капење се известува единицата на локалната самоуправа, која преку средствата за јавно информирање ја информира јавноста и правното или физичко лице кое управува со плажата за појавата на краткотрајното загадување и очекуваното траење на загадувањето.

Член 24

Во случај на загадување кое влијае на квалитетот на водата за капење повеќе од 72 часа, треба да се земаат примероци од водата за капење на секои 48 часа се до престанување на загадувањето или до следното редовно земање на примероци согласно временскиот распоред за мониторинг на квалитетот на водата за капење.

Ако резултатите од редовното земање на примероци од став 1 на овој член не одговараат на пропишаните гранични вредности на микробиолошките индикатори утврдени во Прилог 1 табела 1 колона Ц на овој правилник, се преземаат мерки согласно прописите од областа на санитарната и здравствената инспекција.

Службената ознака се поставува согласно со член 17 ставови 3 и 4 на овој правилник.

Член 25

Ако по две последователни анализирани примероци на водата за капење, квалитетот на водата за капење се оценува со оценката „добра“ или „одлична“, службените ознаки и поставените бариери треба да се отстранат.

Отстранувањето на службените ознаки и бариери се врши од страна на правното или физичко лице кое управува со плажата или единицата на локалната самоуправа.

Член 26

Ако квалитетот на водата за капење на плажа е оценета како „незадоволителна“ пет години по ред, се прогласува трајна забрана за капење на таа плажа.

Трајна забрана за капење може да се прогласи и пред истекот на рокот од став 1 на овој член, ако постигнувањето на „задоволителен“ квалитет на водата за капење е неизводливо или е поврзано со несразмерно големи трошоци.

Член 27

Во случај кога е забрането или ограничено капењето, забраната односно ограничувањето се објавува и на табла за известување, со употреба на соодветен знак.

Знакот од став 1 на овој член е со димензии од 120 см x 120 см. Во средина на знакот е поставена кружница со црвена боја и дијаметар со инклинација од горе-лево кон доле-десно. Во кружницата е нацртан пливач и ниво на вода со црна боја.

Член 28

Ако со профилот на водата за капење од член 6 на овој правилник е утврдено дека постои ризик од загадување, профилот ги содржи следните информации:

- природата на загадувањето, зачестеноста и очекуваното траење на загадувањето;
- мерките за отстранување на загадувачот и
- телото надлежно за отстранување на загадувачот.

Ако на плажа или во нејзина непосредна близина се вршат градежни или комунални работи, профилот на водата за капење треба да се обновува пред почетокот на следната сезона за капење.

Член 29

Ако водата за капење е класифицирана како „одлична“ профилот на водата се обновува само во случај ако класификацијата на водата се промени во „добра“, „задоволителна“ и „незадоволителна“.

Обновување на профилот на водата за капење се врши според следниот временски распоред:

- за „незадоволителна“ - на секои две години;
- за „задоволителна“ - на секои три години;

- за „добра“ - на секои четири години и
- за „одлична“ - само во случај ако класифицираните води се променат во „добра“, „доволна“ или „незадоволителна“.

Член 30

Резултатите од анализите се доставуваат до единицата на локалната самоуправа и Државниот санитарен и здравствен инспекторат најдоцна седум дена од завршувањето на испитувањето на примероците на водата за капење.

Податоците за местата за капење, проценката за квалитетот на површинските води за капење, категоризацијата, состојбата и профилот на површинските води за капење и податоците за случаите на вонредни околности кои можат да имаат влијание врз квалитетот на површинските води за капење, единицата на локалната самоуправа и ги доставува на Управата за животна средина најдоцна 15 дена по завршувањето на сезоната за капење.

По примањето на податоците од став 1 на овој член, јавноста се информира за состојбата на водата за капење преку веб страницата на Министерството за животна средина и просторно планирање.

Информирањето на јавноста ги содржи следните податоци:

- листа на води за капење;
- класификација на секоја вода за капење во последните три години и нејзиниот профил, вклучително и резултатите од извршениот мониторинг;
- податоци за предизвикувачите на загадувањето и мерките превземени со цел спречување на изложување на капачите на загадувањето во случај кога водата за капење е оценета како „незадоволнителна“ и податоци за предизвикувачите на краткотрајното загадување и превземените мерки со цел спречување на изложеност на капачите на краткотрајното загадување.

Член 31

На плажата на видни места треба да се истакнат табли за известување со податоци за квалитетот на водата за капење, општ опис на водата за капење, профилот на водата за капење и информациите за можни вонредни ситуации на плажата.

Известувањето за забрана за водата за капење се истакнува на таблата за известување најдоцна до 1 јуни во тековната година.

Член 32

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“ а одредбата од член 6 на овој правилник ќе отпочне да се применува од 1 април 2017 година.

Бр. 17-5891/1
8 јули 2016 година
Скопје

Министер за здравство,
Никола Тодоров, с.р.

Бр. 02-4598/1
8 јули 2016 година
Скопје

Министер за животна средина
и просторно планирање,
Башким Амети, с.р.

Табела 1. МИКРОБИОЛОШКИ ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДАТА ПО СЕКОЕ ИСПИТУВАЊЕ

А	Б	Ц	Ф
Показател	Одлична	Добра	Метода на испитување
Цревни ентерококи (бик/cfu/100 ml)	≤200	≤400	МК EN ISO 7899-1 или МК EN ISO 7899-2
Escherichia coli (бик/cfu/100 ml)	≤500	≤1000	МК EN ISO 9308-1 или МК EN ISO 9308-3

Табела 2. МИКРОБИОЛОШКИ ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОДАТА НА КРАЈОТ НА СЕЗОНАТА ЗА КАПЕЊЕ И ЗА ПРЕТХОДНИТЕ ТРИ СЕЗОНИ ЗА КАПЕЊЕ

А	Б	Ц	Д	Е	Ф
Показател	Одлична	Добра	Задоволителна	Незадоволителна	Метода на испитување
Цревни ентерококи (бик/cfu/100 ml)	≤200*	≤400*	≤330**	> 330**	МК EN ISO 7899-1 или МК EN ISO 7899-2
Escherichia coli (бик/cfu/100 ml)	≤ 500*	≤ 1000*	≤ 900**	>900**	МК EN ISO 9308-1 или МК EN ISO 9308-3

бик – број на израснати колонии

(*) Врз основа на вредноста од 95-от перцентил (1)

(**) Врз основа на вредноста од 90-от перцентил (1)

(1) Врз основа на log10 на нормалната дистрибуција на микробиолошките податоци добиени со микробиолошка анализа на примероците на вода за капење, вредностите на поедините перцентили се добиваат на следен начин:

- се пресметуваат вредностите на логаритамот (log10) од бројот на израснатите колонии добиени со различни микробиолошки методи во 100 ml на примерок (во случајов нула вредност на бројот на колонии се земаат логаритамски вредности на бројот на колонии кои претставуваат гранична вредност на детекција на користената аналитичка метода);
- се пресметува аритметичка средина на логаритамски вредности на бројот на израснатите колонии (μ);
- се пресметува стандардната девијација на логаритамските вредности (σ);
- 90-иот и 95-иот перцентил се пресметуваат на следниот начин: 90-иот перцентил = antilog (μ + 1,282 σ) 95-иот перцентил = antilog (μ + 1,65 σ).

ПРОФИЛ НА ВОДАТА ЗА КАПЕЊЕ

Име на плажата:

Локација:

Точките за земање на примерокот:0

Географски координати на точките за земање на примерок: (° ‘ ‘’) λ (° ‘ ‘’) односно ху

Природна плажа: да не

Средена плажа: да не

Тип на плажата: со вегетација, шлунковита, карпеста, песочна

Просечна температура на водата (за време на сезоната):°C

Категоризација на водата на плажата: одлична, добра, задоволителна, незадоволителна

Присуство на цијанобактерии: не да (Тип..... Количина.....)

Потенцијални извори на загадување: отпадни води, други извори

Спецификација на типот на загадувачот:

Видливо загадување на плажата: да не

Фреквенција и траење на очекуваното загадување:

Дали на плажата постои систем на информирање за квалитетот на плажата? да не

Дали постојат методи за предупредување во случај на опасност на плажата? да не

Правно или физичко лице кое управува со плажата или единица на локалната самоуправа:

.....

Лице за контакт во случај на неочекувано загадување:

Телефон : Мобилен тел : Факс : e-mail:

Адреса :

Лабораторија во која се врши анализата:

ЗЕМАЊЕ ПРИМЕРОЦИ НА ВОДА ЗА КАПЕЊЕ

Примерок	Датум	Час	Ветер		ДПУ О/У/С	ДДУ О/У/С	Време С/О	Темп. на воздух (°C)	Темп. на водата (°C)	Видливо загадување	СЕ во 100 ml	E. coli во 100 ml
			П/О	Јачина С/У								

Забелешки или мерења на денот на земање на примерокот :

Ветер:

- присутен (П) или отсутен (О);
- сила: силен (С) или умерен (У);

Дожд ден пред земањето примерок (ДПУ) и на денот кога е земен примерокот (ДДУ): отсутен (О), умерен (У), силен (С);

Време: сончево (С), облачно (О);

Видливо загадување: да се пропише видот и степенот;

Микробиолошки параметри: цревни ентерококи (ЦЕ/или ИЕ) и Escherichia coli (E.coli)

Забелешка: Во образецот сите податоци се внесуваат со неизбришливо мастило.

НАЧИН НА ПОСТАПУВАЊЕ СО ПРИМЕРОЦИТЕ ЗА МИКРОБИОЛОШКА АНАЛИЗА НА ВОДАТА ЗА КАПЕЊЕ

1. Стерилизација на шишиња за примероците

Шишињата за примероци мораат да се стерилизираат:

- во автоклав за време од најмалку 15 минути на температура 121°C, или
- со сува стерилизација на температура меѓу 160°C и 170°C со траење од најмалку еден час, или
- можат да се користат шишиња за една употреба кои производителот ги подложил на стерилизација со зрачење.

2. Земање на примероците

Земањето на примерокот се врши рачен узоркувач со стерилно просирно шише со волумен од најмалку 250 мл.

Шишињата за земање примероци мораат да бидат од просирен и безбоен материјал (стакло, полиетилен или полипропилен).

Со цел да се спречи случајна контаминација, лицето кое го врши земањето на примероците мора да користи асептичка техника со што би се зачувала стерилноста на шишињата за земање на примероците. Ако постапката се изврши правилно, нема потреба од дополнителна стерилна опрема (како стерилни ракавици или стерилен рачен узоркувач).

Шишето со примерокот мора да биде јасно означено со мастило кое не се бриши.

3. Складирање и транспорт на примероците

Примероците на вода од местото на земање на примерокот до обработка во лабораторија мораат да се заштитат од влијанието на светлото, особено од директното влијание на сончевата светлина и да се чува во ладилник на температура приближно 4°C ± 3°C

Времето меѓу земањето на примерокот и анализата мора да биде што е можно покусо. Се препорачува примероците да се анализираат истиот ден кога се земени. Во исклучителни случаи можат да бидат анализирани во рок од не подолг од 24 часа. Во меѓувреме мора да се чуваат на темно место и на температура од 4°C ± 3°C.